

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 6/2012 rd

Statsrådets redogörelse om ramar för stats- finanserna 2013—2016

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 april 2012 statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2013—2016 (SRR 1/2012 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten får lämna utlåtande till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetsekreterare Armi Liinamaa, finansministeriet
- ekonomidirektör Oili Hintsala och byggnadsråd Teppo Lehtinen, miljöministeriet
- industriråd Petteri Kuuva, arbets- och näringsministeriet
- direktör Matti Hepola, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet vill på allvar uppmärksamgöra finansutskottet på att den krympande utgiftsramen för miljöministeriets förvaltningsområde kommer att medföra problem. Den krymper från 275 miljoner 2012 till 222 miljoner euro 2016. Miljöministeriets förvaltningsområde utgör därmed 0,4—0,5 % av den totala ramen för samtliga förvaltningsområden. Med en så här snäv total ram kommer effekterna för verksamhetsmöjligheterna att vara proportionellt större än inom andra förvaltningsområden.

Omkostnadsanslaget ligger på en så låg nivå att ytterligare inbesparingar inte längre bör göras.

För miljöministeriets förvaltningsområde är det positivt att finansieringen av skyddet för Östersjön håller sig på ungefär nuvarande nivå,

anser utskottet. Skyddet av Östersjön och Finlands internationella åtaganden spelar här en mycket betydelsefull roll. Men det skärs med 600 000 euro i oljebekämpningsresurserna och det är ett problem för att underhållskostnaderna för oljebekämpningsutrustning självfallet ökar år för år och för att också de totala kostnaderna ökar i den takt ny, i sig högst välkommen bekämpningsutrustning blir tillgänglig. Utskottet hänvisar till det ställningstagande som riksdagen godkänt med anledning av Östersjoredogörelsen att regeringen bör garantera adekvata resurser för oljebekämpning. Højningen av oljeskyddsavgiften gäller dessutom temporärt bara till slutet av 2012. I de övriga Östersjöstaterna finansieras oljebekämpningsberedskapen över statsbudgeten. Utskottet godkände den temporära højningen med kravet att regeringen undersöt-

ker möjligheterna att bredda den finansiella basen för oljeskyddsfonden och ser till att fonden fortsatt kan fungera, vid behov genom budgetlösningar.¹

En annan positiv aspekt är att anslagen för Forststyrelsens naturtjänster håller tidigare nivå. Det är i själva verket nödvändigt, eftersom Skärgårdshavets nationalpark och Sibbo storskogs nationalpark inrättades 2011 och orsakar kostnader vid sidan av alla gamla nationalparker. Nationalparkerna är en betydande attraktionsfaktor för turistnäringen och därmed också för den regionala ekonomin. Det finns utredningar som visar att de resurser som plöjts ner i dem ger flerfaldig utdelning i den lokala ekonomin. Däremot räcker pengarna inte till för att genomföra planerna för ägande och vård av kulturhistoriskt värdefull statlig fastighetsförmögenhet. I och med att staten koncentrerat sitt markägande har Forststyrelsen fått nya uppgifter på det området.

Trots allt ser utskottet med stor oro på konsekvenserna av de knappa totalanslagen för hela miljöförvaltningens grundläggande uppgifter. De föreslagna extra sparåtgärderna drabbar alla verksamhetsanslag och betyder en mycket stor påfrestning för förvaltningens funktionsförmåga. Miljöansvarsområdena inom närings-, trafik- och miljöcentralerna och regionförvaltningsverken får se sina resurser nedskurna. Det kan i sin tur omöjliggöra en snabb behandling av miljötillstånd och en funktionell efterkontroll som hör till de grundläggande uppgifterna inom miljöskyddet. Förvaltningen belastas samtidigt bl.a. av den växande gruvindustrin, som redan kräver tre—fyra gånger fler kontroller. Säkerhets- och kemikalieverket Tukes har också en viktig roll inom gruvindustrin. Det finns redan nu ett stort tryck på effektivare efterkontroll av naturskyddet. Det måste gå att ordna med tillstånden för strategiskt viktiga nya industrisektorer som gruvindustrin på ett sätt som är acceptabelt och lämpligt ur hela samhällets synvinkel.

¹ MiUB 11/2009 rd — RP 167/2009 rd; Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om oljeskyddsfonden.

Krympande anslag i kombination med ett växande antal uppgifter kräver antingen att man ökar finansieringen eller tar fram och inför nya finansiella modeller, inbegripet temporära modeller för hantering av uppgiftsbalansen.

En liten men inte desto mindre betydelsefull nedskärning drabbar från och med 2015 också anslaget för främjande av miljöskydd (tidigare så kallade miljöarbeten, 1,5 miljoner euro). Enligt NTM-centralernas förslag och genomförandeplanerna för landskapsprogrammen ska gott och väl 30 nya projekt för matarledningar för avlopp och drygt 20 andra projekt för miljöarbeten startas 2011—2015. De går först och främst ut på att iståndsätta förorenade områden för att förebygga risken för kontaminerat grundvatten och på att rusta upp vattendrag och minska belastningen från samhällenas avloppsvatten genom koncentrerad behandling. Projekten är mycket viktiga för miljöskydd och sysselsättning och därför bör kontinuiteten inte avbrytas på ett öoverlagt sätt.

Den största nedskärningen inom miljöministeriets förvaltningsområde under ramperioden drabbar understöden för reparation av bostäder och energiunderstöden (15 miljoner euro). Bidrag för uppvärmningssätt som utnyttjar förnybar energi kommer inte längre att beviljas. I praktiken innebär det här att bidragen för värmepumpar upphör antingen 2013 eller 2014 (10 miljoner euro). Reparations- och energiunderstödens effektivitet och fördelning kommer att bedömas på nytt nu när anslagen har minskat märkbart.

Utskottet anser att nedskärningarna i reparations- och energiunderstöden strider mot klimatstrategin. Målen i den energi- och klimatpolitiska strategin bör genomföras systematiskt och det kräver att anslagen står kvar på nuvarande nivå. År 2011 fick 15 800 objekt bidrag och det visar hur stort intresset för denna stödform är. Det bör inte skäras i stödet, åtminstone inte förrän det har klargjorts om det finns andra, mer effektiva styrmekanismer för att nå motsvarande mål. Klimatpolitiken bör helst inte heller vara alltför ryckig, utan det bör finnas konsekvens också i stödpolitiken.

Utskottet framhåller att anslagsnedskärningarna kan komma att betyda att målen i den energi- och klimatpolitiska strategin och Finlands åtaganden bromsas upp eller inte alls nås. Ju mer utsläppsminskningarna stramas åt, desto större betydelse får lagstiftning och ekonomiska styrmekanismer. Det bör observeras att det inte bara är en enkel sparåtgärd att dra in bidrag, utan att det påverkar möjligheterna att nå de samlade målen.

I bostadspolitiken bör målet vara att möjliggöra boende enligt livscykelmodellen också för äldre och funktionshindrade. Planerna på att skära i bidragen för att bygga hissar kan betyda ökade kostnader för samhället, om det blir omöjligt att bo självständigt i hus som saknar hiss.

Möjligheterna att nå målen försvåras också av att anslaget för främjande av planläggningen av vindkraftsbyggande upphör 2014. Ändå har klimat- och energistrategin som mål att vindkraftskapaciteten ska ha ökat till 2 000 megawatt kring 2020 och det kräver avancerad planläggning. Det framhålls dessutom särskilt i regeringsprogrammet att tillräckliga resurser kommer att säkerställas för att de planer som styr byggandet av vindkraft, såsom landskapsplaner, ska hålla god

kvalitet och framskrida smidigt. Utskottet föreslår att man klarlägger de klimatpolitiska insatsernas effektivitet och fortsätter finansieringen av dem tills det är läge att fatta övervägda beslut om bättre styrmekanismer.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att eftersom miljöministeriets förvaltningsområde är så pass litet kommer nedskärningarna framför allt i omkostnadsanslagen proportionellt sett att drabba miljöministeriet mycket hårdare än andra förvaltningsområden. Man har åstadkommit mycket med små insatser, men ytterligare inbesparingar kan leda till att förvaltningen inte klarar av sina grundläggande uppgifter. Det är också beklagligt och kortsynt att skära i anslaget för främjande av grön ekonomi som finns upptaget i regeringsprogrammet, det drabbar framtida framgångsfaktorer. Sparåtgärderna bör inte inriktas på dem.

Ställningstagande

Miljöutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 2 maj 2012

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Rakel Hiltunen /sd
medl. Eeva-Johanna Eloranta /sd
Christina Gestrin /sv
Timo Heinonen /saml
Antti Kaikkonen /cent
Pauli Kiuru /saml
Jukka Kärnä /sd

Jari Lindström /saf
Eeva Maria Maijala /cent
Martti Mölsä /saf
Sirpa Paatero /sd
Sari Palm /kd
Anni Sinnemäki /gröna
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.